

Seminar "Informiranje i sudjelovanje javnosti: Jeste li spremni za promjenu? Alati za razumijevanje i primjenu transparentnog i inkluzivnog odlučivanja" u sklopu projekta "Dijalogom s civilnim društvom do boljeg okoliša"

Pula, 24. rujna 2013.

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

INFORMIRANJE I SUDJELOVANJE JAVNOSTI: JESTE LI SPREMNI ZA PROMJENU?

Što je to okolišna demokracija? Uloga Aarhuške konvencije

Ovaj projekt financira Europska unija, a sufinancira Ured Vlade RH za udruge.
This project is funded by the European Union and co-founded
by the Government Office for Cooperation with NGOs.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Što je okolišna demokracija?

- *Demokracija*- politički sistem sa širokom mogućnošću sudjelovanja u donošenju zajedničkih odluka (najšira definicija)
- *Predstavnička demokracija*- moderni koncept (18. st), inačica demokracije koja se pojavila kao moralno utemeljenje za vladavinu nad velikim brojem ljudi putem države i zakona
- Problem legitimiteta sistema predstavnicike liberalne demokracije je tzv. "tanka" demokracija- udaljenost predstavnika od predstavljenih, nedostatak odgovornosti, transparentnosti, javnosti obavljanja poslova..
- Radi stjecanja novog legitimiteta (snažnijeg moralnog utemeljenja) predlaže se niz intervencija koje imaju za cilj demokratizirati demokraciju (participativna demokracija, deliberativna demokracija...)
- Jedan od izdanaka šireg procesa *demokratizacije demokracije*

Što je okolišna demokracija?

- Pojam *okolišne demokracije* izraz je mišljenja da rješavanje okolišnih problema mora biti dostupno i onima na koje će njihovo (ne)rješavanje utjecati – dakle, ne samo vlastima i onima koji interveniraju u okoliš
- Početna točka svih 'zelenih' političkih teorija je nuđenje alternative predstavničkom sistemu liberalne demokracije za koji je vrlo rano ustanovljeno da se ne može adekvatno nositi sa okolišnim problemima
- Kako je došlo do takvog shvaćanja?

Što je okolišna demokracija?

- Pokret za očuvanje i konzervaciju
- 1892. Sierra Club
Stephen Fox: 1930-ih većinu od tri tisuće članova Sierra Club-a činili su srednjovječni Republikanci
- 1972. UN organizira konferenciju o okolišu u Stockholmu
- 1992. Earth Summit, Rio de Janeiro:

Što je okolišna demokracija?

- Princip 10 Rio Deklaracije:

Okolišna pitanja se najbolje rješavaju uz sudjelovanje svih zainteresiranih građana, na odgovarajućoj razini. Na državnoj razini, svaki pojedinac će imati odgovarajući **pristup informacijama** koje se tiču okoliša a koje posjeduju tijela javne vlasti, uključujući informacije o štetnim tvarima i djelatnostima u njihovim zajednicama, te priliku da **sudjeluju u procesu donošenja odluka**. Države će provoditi i poticati podizanje javne svijesti i sudjelovanja omogućujući širok pristup informacijama. Biti će osiguran **učinkovit pristup pravosuđu** i upravnim postupcima, uključujući priliku za preispitivanje i ispravku.

Što je okolišna demokracija?

- Politička ekologija
Promatranje suodnosa političkih, ekonomskih i društvenih faktora i okolišnih problema i promjena
- Bryant and Bailey:
  1. Troškovi i koristi povezani sa promjenama u okolišu i okolišnim promjenama nisu podjednako raspodjeljeni
  2. Ovakva nejednaka preraspodjela podržava i produbljava postojeće društvene i ekonomske nejednakosti
  3. Nejednaka preraspodjela i produbljene razlike imaju utjecaj na polje politike jer utječu na odnose moći

DRUŠTVENI CILJEVI SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Uklapanje javnih vrijednosti u odluke

Unapređenje kvalitete odluka

(veći broj informacija, šira baza znanja,
zastupljenost većeg broja interesa, brže donošenje odluka)

Razrješenje sukoba kod suprotstavljenih interesa

(razmatranje više alternativa predloženom rješenju)

Podizanje povjerenja u institucije

(mogućnost fleksibilnijih pravila djelovanja)

Obrazovanje i obavještanje javnosti

(mogućnost bolje provedbe i nadzora)

Arhuška konvencija:

I. Pristup informacijama (**javnost**)

čl. 4. Pasivna (reaktivna) obveza (na davanje informacija)

čl. 5. Aktivne dužnosti (posjedovanje i ažuriranje informacija, poticanje javnosti...)

II. Sudjelovanje javnosti (**zainteresirana javnost**)

čl. 6., 7. i 8. Konvencije

III. Pristup pravosuđu (**stranke**)

čl. 9.

HRVATSKA:

I. Pristup informacijama (javnost)

Ustav 2010, čl. 38.

Zakon o zaštiti okoliša (ZOZO)

Zakon o pravu na pristup informacijama (ZPPI)

Zakon o općem upravnom postupku (ZUP)

Uredba o informacijskom sustavu zaštite okoliša
(Agencija za zaštitu okoliša)

II. Sudjelovanje javnosti (zainteresirana javnost)

ZOZO

Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (PUO)

Uredba o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (OUZO)

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i
zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša

Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš (SPUO)

III. Pristup pravosuđu

Javnost je

jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba,
njihove skupine,
udruge i organizacije
sukladno posebnim propisima i praksi.

Zainteresirana javnost je

javnost na koju utječe ili
bi moglo utjecati odlučivanje o okolišu, te
koja živi odnosno radi u području mogućih negativnih utjecaja na okoliš ili
u području koje će vjerojatno biti pod negativnim utjecajem.
Udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša
i ispunjavaju sve uvjete sukladno ovom Zakonu
smatrat će (se) zainteresiranima.

Sudjelovanje pojedinaca i skupina **na koje će** pozitivno
ili negativno **utjecati** predloženi “zahvat” koji je predmet
donošenja odluke (npr. neki projekt, program, plan, politika),
ili su **zainteresirani za to**.

NAČINI SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Obavještanje javnosti

(pasivno, reaktivno, ispunjavanje obveze na davanje informacija)

Konzultiranje javnosti

(javnost kao lakmus papir, testiranje granica)

Uključivanje javnosti

(radionice, pregovaranje, medijacija)

Suradnja sa javnošću

(pri donošenju odluka, pri razradi propisa, prihvaćanje inicijativa...)

Osnaživanje javnosti

(stalno djelovanje na omogućavanju i održavanju uvjeta u kojima je javnost relevantan faktor, tzv. veto igrač)

Rano tijekom postupka odlučivanja o okolišu, bilo putem javne obavijesti ili pojedinačno, kako je prikladno, te na **odgovarajući, pravodoban i djelotvoran način** biti obaviještena

Postupci sudjelovanja javnosti trebaju obuhvatiti **razumne vremenske rokove** za različite stadije

Rano sudjelovanje javnosti **kada su sve mogućnosti otvorene** i kada se može osigurati djelotvorno sudjelovanje javnosti.

Poticati moguće podnositelje zahtjeva na određivanje zainteresirane javnosti (analiza dionika), na otpočinjanje razgovora i na pružanje informacija koje se odnose na ciljeve njihovoga zahtjeva prije nego zatraže dopuštenje

Javnosti učiniti dostupnim tekst odluke, zajedno s razlozima i **promišljanjima** na kojima se odluka temelji

DOBRI OBIČAJI KOD UKLJUČIVANJA JAVNOSTI

Pokrenuto što ranije

Planski i prilagođeno konkretnoj situaciji

Nepriistrano, prema unaprijed dogovorenim, poznatim i od svih prihvaćenim pravilima

Usmjereno na pitanja koja su predmet odlučivanja

Transparentno s obzirom na informacije, namjere i mogućnosti utjecaja

Uključivanjem svih dionika te uzimanjem u obzir njihovih posebnosti

Uzimanjem u obzir lokalnog konteksta (povijesnog, lokalnog, ekološkog, društvenog, političkog...)

KOGA UKLJUČITI?

- Dionici koji posjeduju resurse (lokalne informacije, kreativnost) koja mogu poboljšati kvalitetu odluke
- Dionici koji posjeduju resurse potrebne za provedbu odluke (novac, vlast)
- Dionici koji mogu blokirati / priječiti odlučivanje Tzv. veto igrači
- Dionici koji su pogođeni odlukom ili su na drugi način zainteresirani sudjelovati

Analiza dionika

- pruža uvid u interese, stavove i očekivanja dionika
- podloga je za izradu ciljanog komunikacijskog plana kojim će biti odabrana metode komunikacije
- povećava legitimitet procesa posebice u slučaju participativne analize dionika koja uključuje preliminarne konzultacije
- podloga je za kvalitetnije sudjelovanje javnosti u donošenju konačnih odluka

PRIMJERI IZ PRAKSE

EKO otok KRK

- Populacija (2001) = 17.860 stanovnika
- Ukupno 68 naseljenih mjesta
- Cijena projekta: 1.5 milijuna Eura
- Voditelj projekta: Ponikve d.d.
- Otok Krk 2005.g. pokrenuo je sustav odvojenog prikupljanja otpada

EKO otok KRK

- 2003.g. izrađena je studija „Ekološki sustav zbrinjavanja komunalnog otpada – otok Krk“ kojeg su prihvatili svi vijećnici.
- 2005.g. je postavljeno po 5 posuda na cca 1300 mjesta na otoku Krku, gotovo jedna kanta na 3 stanovnika
- Građanima su podijeljene kante za razdvojeno prikupljanje otpada
- na promidžbu i edukaciju je potrošeno milijun kuna
- uspostavljen je dispečerski centar koji komunicira s građanima (ima jako malo pritužbi)
- 2006.g. recikliranje 18,3%, 2007.g. 22,4% (Hrvatski plan gospodarenja otpadom ovaj cilja planira za 2015.), trenutno oko 40% otpada
- Pad količine otpada u nastanku za 5.6 %

ODVOJENIM PRIKUPLJANJEM SMANJUJEMO KOLIČINU OTPADA NA ODLAGALIŠTU, ŠTEDIMO SIROVINE, VODU I ENERGIJU.

A photograph showing several grey trash bins overflowing with various types of waste, including plastic bags, cardboard boxes, and other debris. A prominent banner is stretched across the bins, featuring the text 'BAČENO SKUPO PLACENO' in bold, black and white letters on a red and yellow background. The scene is set outdoors on a paved surface.

BAČENO SKUPO PLACENO

BAČENO SKUPO PLAĆENO

NA TRESKAVAC SVAKOG DANA BACIMO 45 TONA VRIJEDNIH SIROVINA:

ovako ćemo raditi!

eko otok krk

www.ponikve.hr/ekootok

info centar tel.: 654 600

UPUTE ZA ODVOJENO PRIKUPLJANJE OTPADA U KU·ANSTVU

			
BIOOTPAD	PAPIR	STAKLO, PLASTIKA I METAL	OSTALO
<p>U ovu posudu odlažemo sve biorazgradive ostatke iz kuhinje i vrta.</p> <p>Prikupljeno odnosimo u SME·I spremnik na javnom sabirnom mjestu u ulici, na trgu, na rivi !</p>	<p>U ovu posudu odlažemo samo papir i karton! Ne stavljamo ništa što nije papir ili karton!</p> <p>Prikupljeno odnosimo u PLAVI spremnik na javnom sabirnom mjestu u ulici, na trgu, na rivi!</p>	<p>PET, ostalu plastiku, staklene boce, limenke, male metalne otpatke (•epove i sl.) stavljamo u jednu posudu ili vre•icu. Zatim to odnosimo u ŽUTI spremnik na javnom sabirnom mjestu, u ulici, na trgu, na rivi. Aluminijske limenke odvajamo i odlažemo u SIVI spremnik! Tako •emo omogu•iti da se iz toga izdvoje i recikliraju korisni materijali !</p>	<p>U ovu posudu ili vre•icu odlažemo sve što nije biootpad, papir, karton, PET, plastika, metal, opasni otpad.</p> <p>Prikupljeno odnosimo u ZELENI spremnik na javnom sabirnom mjestu u ulici, na trgu, na rivi.</p>
vo•e, povr•e	novine	pet ambalaža 	pelene
•aj	•asopisi	boce 	porculan
ljuske jaja	prospekti	plasti•na ambalaža 	odje•a
talog kave	papirnatu vre•ice	plasti•ne vre•ice 	cipele
drvena ambalaža	uredski papir	plasti•ne tube 	višeslojna ambalaža: tetrapak
kuhano meso	bilježnice	•ašice mlije•nih proizvoda, margarina 	papirnatu maramice
riba	knjige bez plastificiranog omota	boce sredstava za pranje i njegu tijela 	•etkice za zube
sir	karton	ku•anske i sli•ne predmete od plastike, npr. igra•ke, zdjele.. 	stiropor
masni papir	katalozi	jednokratni pribor za jelo 	CD-ovi, video i audio kazete
pokvarene namirnice	kartonska ambalaža		diskete
kora krumpira, oraha,	kartonske kutije za jaja	metalni poklopci i •epovi 	
pokošena trava, korov	omotnice od pisama	limenke 	
granje stabala, grmlje	valovita ljepenka	aluminijska folija 	
suho cvije•e		sitni metal 	

NE ODLAGATI U OVU POSUDU:	NE ODLAGATI U OVU POSUDU:	NE ODLAGATI U OVU POSUDU:	NE ODLAGATI U OVU POSUDU:
zapaljive i otrove tvari 	zapaljive i otrove tvari 	zapaljive i otrove tvari 	 zapaljive i otrove tvari
izmet kućnih ljubimaca (pasa, mačaka...)	vlažni papir ili karton	armirano staklo	biootpad, papir, karton, PET, plastiku, limenke
pelene, uloške,	tetrapak/ višeslojnu ambalažu	prozorsko staklo	
nikakvu ambalažu, limenke, tetrapak	plastificirani papir	ogledala	
	papirnate maramice, fotografije		
Ostatke ulja prikupite u posebnu posudu i odnesite u skladište PONIKVE u Krku! Ne bacati ulja u kanalizaciju!	prljavi papir		

Odvojeno prikupljeni otpad iz kuće, stana iznosi se i odvojeno odlaže u odgovarajuće posude (*kontejnere*) na javnim sabirnim mjestima na trgu, ulici, obali, gdje god su postavljeni!
Staklene boce, PET boce, ostala plastika i ambalaža, limenke i sitni metalni otpad mogu se u kući stavljati u istu posudu ili vrećicu, ali na javnim sabirnim mjestima, u ulici ili na trgu ili na rivi, odlažu se odvojeno u određene, za to posebno predviđene, posude!

ZAŠTO EKO OTOK KRK	NA ULICI	OPASNI OTPAD	GLOMAZNI OTPAD	O OTPADU	KONTAKT	HOME
						

UPUTE ZA ODLAGANJE NA SABIRNIM MJESTIMA

 BIOOTPAD	 PAPIR KARTON	 LIMENKE SITNI METAL	 PLASTIKA PET STAKLO	 OSTALO
cvije•e vo•e	novinski papir •asopisi	limenke metalni poklopci i •epovi	pet ambalaža staklena ambalaža	pelene porculan
povr•e •aj, •aj u vre•icama	bilježnice kartonska ambalaža	aluminijaska folija sitni metal	plasti•na ambalaža plasti•ne tube	uprljani papir odje•a i obu•a
ljuske jaja sitna drvena ambalaža talog kave	katalozi fotokopije kartonske kutije za jaja		plasti•ne vre•ice	višeslojna ambalaža tetrapak
ostaci kuhanog mesa i ribe kora sira	knjige bez plastificiranog omota omotnice, uredski papir			pepeo ugljena i briketa ulošci CD-ovi, video i audio kazete
masni papir kosti	papirnate vre•ice prospekti			diskete fotografije
manje koli•ine ostataka iz vrta: granje, liš•e... •epovi od pluta drvena piljevina	valovita ljepenka			higijenski pribor prostirka za ma•ke ljepljive etikete kemijske olovke ostaci kože krpe za •iš•enje tkanine, tepisi i zidni tapeti stiropor indigo papir ambalaža od nepoznatog materijala
	 KUTIJE SPLJOŠTI			

NE ODLAGATI U OVU POSUDU: 	NE ODLAGATI U OVU POSUDU: 	NE ODLAGATI U OVU POSUDU: 	NE ODLAGATI U OVU POSUDU: 	NE ODLAGATI U OVU POSUDU:
zapaljive i otrove tvari	zapaljive i otrove tvari	opasni otpad: metalna ambalaža/limenke boje lakova, razrijeđivača, zapaljivih, otrovnih kemikalija...	opasni otpad: plastična ambalaža motornih ulja, zapaljivih, otrovnih kemikalija	zapaljive i otrovne tvari
izmet kućnih ljubimaca (pasa, mačka...)	vlažni papir ili karton		armirano staklo	biootpad, papir, karton, PET, plastiku, limenke
pelene, uloške,	tetrapak/ višeslojnu ambalažu		prozorsko staklo	životinjski leševi
nikakvu ambalažu, limenke, tetrapak	plastificirani papir		ogledala	kasete od tonera
	papirnatu maramice, fotografije			
<p>Ostatke ulja prikupite u posebnu posudu i odnesite u skladište PONIKVE u Krku! Ne bacati ulja u kanalizaciju!</p>	prijava papir			

ZAŠTO EKO OTOK KRK U KUĆANSTVU OPASNI OTPAD GLOMAZNI OTPAD O OTPADU KONTAKT HOME

mi odvojeno prikupljamo. pridružite nam se. **HVALA**
noi facciamo la raccolta differenziata. aiutaci anche tu, per favore. **GRAZIE**
we select and recycle the waste. join us. **THANK YOU**
wir sammeln getrennt. machen sie bitte mit. **VIELEN DANK**

eko otok krk
info centar
51500 KRK - Vrljińska 14 - tel: 654 600
info@ponikve.hr - www.ponikve.hr/ekoatok

*we select and recycle the waste. join us.
mi odvojeno prikupljamo. pridružite nam se.
wir sammeln getrennt. machen sie bitte mit.
noi facciamo la raccolta differenziata. aiutaci anche tu, per favore.*

THANK YOU
HVALA
VIELEN DANK
GRAZIE

eko otok krk

info centar

51500 KRK · Vrtinska 14 · tel: 654 600
info@ponikve.hr · www.ponikve.hr/ekoatok

PRIMJERI IZ PRAKSE

IZGRADNJA AUTOCESTE

- 2001. Vlada je požurila sa završetkom autoceste s planom da bude realizirana u roku od tri godine
- Od tri predložene varijante dvije su planirane preko rijeke Gacke pokraj Velebita
- Gacka je krška rijeka vrlo dobre kvalitete te izvor prihoda za lokalno stanovništvo te turistički biser
- Radi zaštite turizma i pitke vode Zelena akcija je zamoljena od lokalnog stanovništva da im pomogne utjecati na Vladu da se izabere opcija rute autoceste koja ne prelazi Gacku (ujedno i najskuplja)

IZGRADNJA AUTOCESTE

- Javna rasprava održana je u ljetnom periodu (komentari poslani)
- U jesen se trebalo odlučiti o ruti autoceste
- PUO povjerenstvo je također predložilo rutu koja zaobilazi Gacku, međutim Vlada se odlučila za drugačiju rutu
- Lokalno stanovništvo se nije snalazilo u formuliranju svojih zahtjeva
- Na obalama rijeke održan je protest sa ciljem pomoći lokalnom stanovništvu da formulira svoje zahtjeve i izvrši pritisak na vlasti
- Studeni 2001. održan je sastanak sa Komisijom za autocestu u Otočcu- bio je to prvi sastanak Komisije izvan Zagreba

Seminar "Informiranje i sudjelovanje javnosti: Jeste li spremni za promjenu? Alati za razumijevanje i primjenu transparentnog i inkluzivnog odlučivanja" u sklopu projekta "Dijalogom s civilnim društvom do boljeg okoliša"

Pula, 24. rujna 2013.

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

HVALA NA PAŽNJI!

Pula, 24. rujna 2013.

Enes ĆERIMAGIĆ

enes@zelena-akcija.hr

Ovaj projekt financira Europska unija, a sufinancira Ured Vlade RH za udruge.
This project is funded by the European Union and co-founded
by the Government Office for Cooperation with NGOs.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge